

Debreceni Egyetem

Informatika Kar

**Webes alkalmazásfejlesztés a Drupal tartalomkezelő rendszer
felhasználásával**

Témavezető:
Dr. Kuki Attila
egyetemi adjunktus

Készítette:
Szilágyi György
programozó matematikus

**Debrecen
2007.**

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	3
2.	A tartalomkezelő rendszerek általános bemutatása	4
2.1.	Jellemzés.....	4
2.2.	Melyik CMS-t válasszunk?	5
3.	A weblap megtervezése	6
4.	A Drupal-ról általánosan	9
4.1.	A Drupal részei.....	10
4.2.	Írányelvek, alapértékek.....	10
4.3.	Lehetőségek, szolgáltatások	11
5.	Az alap Drupal csomag telepítése, és beállítása	14
5.1.	Alapvető szoftver szükségletek	14
5.2.	A telepítés	14
5.3.	A weblap konfigurálása	18
6.	Modulok és szolgáltatásaik.....	20
6.1.	Az alaprendszer alapvető moduljai	21
6.1.1.	Útvonal álnevek Path modul	22
6.1.2.	Rövid webcímek	22
6.1.3.	Keresés beállítása Search modul	22
6.1.4.	Teljesítmény beállítások	22
6.1.5.	Beviteli formák	23
6.1.6.	Tartalomkezelés.....	24
6.1.7.	Hozzászólások Comment modul	24
6.1.8.	Fórum modul	25
6.2.	Külső modulok	25
6.2.1.	Szövegszerkesztő FCKEditor modul.....	26
6.2.2.	Fájl feltöltő IMCE modul	27
6.2.3.	Fájl megosztó modul	27
6.2.4.	A Pathauto modul	27
6.3.	Saját modulok	28
7.	A weblap kialakítása.....	29
7.1.	Tartalom beküldése.....	30
7.2.	Menük és blokkok kialakítása	31
7.3.	Sminkek	33
8.	Felhasználó és jogosultság kezelés.....	34
9.	Összefoglaló	36
10.	Felhasznált irodalom	37

1. Bevezetés

Napjainkban az internet a kommunikáció és a marketing meghatározó eszközévé vált. Mára egyetlen cég sem hagyhatja figyelmen kívül a benne rejlő lehetőségeket, hiszen mindenki számára elérhetővé vált, ezért sokan elsődleges információforrásnak tekintik. Nem csak vállalatok, közösségek, hanem magánszemélyek is készítenek, üzemeltetnek saját weboldalakat.

HTML nyelvben viszonylag könnyen létre lehet hozni, akár komolyabb ismeretek nélkül már Wordben is állandó tartalommal rendelkező oldalakat, de ezek karbantartása bonyolult, időigényes. Az internet egyre emelkedő népszerűségének köszönhetően egyre jobban emelkednek a tartalmat adó oldalakkal szemben támasztott igények is. Napjainkban már csak az állandóan változó, nagy információtömeget hordozó oldalak számíthatnak igazán nagy látogatottságra, és az ezzel együtt járó reklám lehetőségre, melyből bevételeik származnak.

Ezt a nagy információigényt és főképpen az interaktivitást már nem lehet biztosítani egyszerű HTML oldalakkal, ezek megvalósításához szükségünk van az adatok könnyű, gyors és szerkeszthető tárolását és elérhetőségét biztosító adatbázisrendszerre.

A dinamikus weboldalak könnyű létrehozása és kezelése érdekében alakultak ki a tartalomkezelő rendszerek (angolul *Content Management System*, CMS), melyek segítségével könnyen és gyorsan elkészíthetjük weblapot. A rendszerek nagy előnye, hogy a karbantartáshoz nincs szükség a rendszer által használt programozási nyelvekben való jártasságra, így a rendszer kialakítása után átadható a tartalommal feltöltés és karbantartás a felhasználók részére. Kisebb változtatások esetén pl.: tartalomfeltöltés az oldal működését nem kell megszakítanunk, folyamatosan használható más felhasználók által. A CMS rendszerek segítségével kis- és középvállalatok, magánszemélyek, közösségek honlapját hozhatjuk létre, de akár más speciális célokra is jók lehetnek, a számtalan a közösség által folyamatosan fejlesztett modulok által, szükség esetén akár saját modulokat is létre hozhatunk. Számos olyan tartalomkezelő rendszer létezik, melyek szabadon letölthetők és használhatók, a folyamatos fejlődésért és versenyképességért pedig a világ több országából származó, fejlesztő és egyben felhasználó gondoskodik. A szakdolgozat célja a Drupal tartalomkezelő rendszer felhasználhatóságának bemutatása, egy konkrét példán keresztül melyben a 45 Perc című oktatási magazin weblapjának készítésének lépéseit ismertetem.

2. A tartalomkezelő rendszerek általános bemutatása

A CMS általában kevés szaktudást igénylő internetes alkalmazás, amely lehetővé teszi, hogy szinte bárki összetett weboldalt birtokoljon. Az alkalmazás jellegéből adódóan a weboldal rövid idő alatt összeáll.

A Wikipédia¹ definíciója szerint a „tartalomkezelő rendszer olyan szoftverrendszer, amely nem strukturált információk, mint például az internetes portálok, akár több felhasználó általi elkészítését, kezelését, és tárolását segíti. Továbbá gondoskodik a tartalmak strukturált megjelenítéséről, statisztikák készítéséről, kiegészítő funkciók integrálásáról.”

E definícióhoz legfontosabb kiegészítés, hogy a tartalomkezelő rendszerek használata esetén a kis-közepes méretű honlapok nem, vagy csak kisebb részben igényelnek webfejlesztői közreműködést. A honlap fenntartását akár teljes egészében meg tudja oldani egy általános ismeretekkel rendelkező számítógép felhasználó, ezzel időt és pénzt megtakarítva.

2.1. Jellemzés

A legtöbb tartalomkezelő rendszerre jellemző, hogy platformtól független, lehet ez akár valamilyen Linux disztribúció, Windows (2000/XP/Vista) verziók egyike, vagy akár egyéb más rendszer. A fontos, hogy legyen a rendszerünkön a követelményeknek megfelelő PHP fordító, amely CMS részprogramjai feldolgozását végzi.

Szükséges ezen kívül valamilyen adatbázis-kezelő rendszer. Tartalomkezelőtől függ, hogy mely adatbázis-kezelőket támogatja a rendszer. A harmadik elengedhetetlen összetevő egy webszerver. A legelterjedtebb és legnépszerűbb az apache webszerver.

A GNU GPL (Általános Publikálási Licenc) alatt álló rendszerek biztosítottan szabad forráskódúak, és ez nem is változtatható meg a későbbiekben sem. Bárki letöltheti és megtekintheti a forráskódot, vagy akár módosíthatja is azt. A GNU GPL alatt álló szoftverek szabadon felhasználhatóak, terjeszthetők és módosíthatók.

¹ <http://hu.wikipedia.org/wiki/Drupal>

2.2. Melyik CMS-t válasszunk?

Tartalomkezelő rendszerből sokféle van². Vannak

- freeware-ek és nem /nyílt forrásúak
- egyszerűbbek és komplexebbek
- különböző szerver környezeten üzemeltethetőek
- kezdetlegeseek és jól kiforrottak
- magyar lokalizációval rendelkező, más nyelvű, magyar fejlesztésű

A választáshoz nem utolsó szempont, hogy ki tudjuk-e próbálni³ a CMS-t a döntés előtt. Itt mutatkozik meg a nyílt forrású rendszerek nagy előnye: akár online, előre telepített módon is kipróbálhatjuk őket. A választásnál fontos szempont, ha egy CMS aktív felhasználóiból álló magyar közösség is elérhető. A magyar felhasználók között a három legnépszerűbb CMS-ek:

- Drupal (<http://drupal.hu>)
- Joomla(<http://joomla.hu>)
- Wordpress (<http://word-press.hu>)

Míg a Wordpress blogok esetén a legnépszerűbb, a másik két rendszer az általános kategóriában küzd az elsőbbségért. Még két CMS mindenképpen említésre méltó igaz egyre kevesebben használják:

- Text Portál, teljesen magyar fejlesztés, nagy előnye volt nem igényelt adatbázist txt állományokkal oldta meg a tárolást, 2-3 évvel ezelőtt még az ingyenes tárterületeken csak Php-t kaptunk adatbázist nem, /én is használtam/ mára már nem tudott lépést tartani a nemzetközi fejlesztői közösségekkel ezért 2006-ban a fejlesztése leállt.
- PHP-Nuke és az abból kialakult PostNuke érdekessége egyetlen olyan nyílt forrású CMS rendszer, amely az IBM-től megkapta az IBM Server Proven minősítést.

² Webes tartalomkezelő rendszerek jegyzet Nagy Gusztáv 2007.

³ <http://www.opensourcecms.com>

Jól látszik, hogy nem egyszerű a választás, számomra; a Drupal választása mellett több érv is szólt:

- magyar nyelvű lokalizáció
- magyar és angol nyelvű összetartó és segítőkész felhasználói és fejlesztő közösség
- magyar nyelvű dokumentáció
- rendszeres ingyenes konferencia /2007. 10. 06. CEU Konferencia Központ/
- folyamatos fejlesztés

3. A weblap megtervezése

Mielőtt egy weblap kivitelezésébe belekezdenénk, érdemes minél alaposabban megtervezni azt, és az alábbi kérdéseket feltenni, megválaszolni a weblap tulajdonosának, hogy igényeinek megfelelően készüljön el a lap.

A weblap célja?

A 45 PERC címet viselő, 4 hetente nyomtatásban megjelenő oktatási információs magazin iránti érdeklődés felkeltése /reklám/.

Mi a célunk a weblappal?

- A cég és média ajánlatainak bemutatása
- Elérhetőségei, kapcsolat felvétel
- A nyomtatott újságban megjelenő magazinszerű cikkek közlése cikk szerzői által /jogosultság kezelés/
- A tartalomhoz hozzászólás fűzése, fórumok indítása
- A már megjelent számok archiválása az előfizetők számára, ezek letölthetősége /jogosultság kezelés/
- Megrendelések kezelése, visszaigazolása
- Az oktatásokra jelentkezési lap közlése

Kik lesznek a látogatóink?

A látogatók több csoportba sorolhatóak:

- Anonim látogatók /vendégek/
- Előfizetők

- A nyomtatott újságban megjelenő cikkek szerzői, itt mint tartalom feltöltők
- Adminisztrátor

Mik a kulcsfontosságú funkciók?

A cikkek közlése, ehhez persze áttekinthető struktúra és többféle navigációs lehetőség, legelőször is „szabad szavas” keresési funkció jár. A közösségi tartalom-előállítás, aminek hagyományos eszközei a fórumok, hozzászólási lehetőségek biztosítása. A tartalom tovább osztása RSS csatornák segítségével.

Milyen visszajelzéseket várunk a látogatóinktól?

Nehéz elképzelni egy komoly honlapot visszajelzési lehetőség nélkül. Igazából kétfélet különböztethetünk meg:

Offline lehetőségek

A cég megnevezése nélkül a weblap komolytalan lesz, ezért továbbiakban fontos hagyományos (postai) és telefonos elérhetőségek megadása. E-mail címek megadása technikai oldalról érdemes azt is átgondolni, hogy nem jó megoldás az e-mail címet közvetlenül a weblapon (a spam robotok számára elérhető módon) megjeleníteni.

Online lehetőségek

Legfontosabb a megrendelésének lehetősége továbbá hozzászólási lehetőségek és fórum.

A szavazás egy speciális esete az értékelésnek, lehetőségét bármikor használhatjuk. Ez jelenleg még nem használt funkció.

Részt vesznek-e a látogatóink a tartalom előállításában?

A felhasználók egy része nyomtatott újságban megjelenő cikkek szerzői, ők generálják az aktív tartalmat.

Miben fog a tartalom és a szolgáltatások fejlődni (pl. 1 hónap múlva, 1 év múlva)?

A tartalom a 4 hetente megjelenő nyomtatott újságban lévő cikkek publikálása és a hozzájuk tartozó fórumok, hozzászólási lehetőségek. A Drupal rendszer lehetőségeinek segítségével a később még felmerülő szolgáltatások jól megvalósíthatók.

Ki fogja az oldalt karbantartani?

Nap, mint nap könnyedén bukkanhatunk olyan céges weboldalakra, amelyeken jól látszik a több-kevesebb gondossággal és több-kevesebb anyagi ráfordítással egyszer elkészített weboldal, ezért fontos a folyamatos karbantartás, aktualizálás. Ez két részre bontható az újság megjelenésével

kapcsolatos és egyéb felhasználói beállítások, az előbbit a cikkek szerzői az utóbbit az adminisztrátor végzi.

Milyen csoportos és személyes jogosultsági körökre lesz szükség?

A jogosultsági köröket két részre kell bontanunk. A honlap látogatói és üzemeltetői alapvetően más célból fogják az oldalt felkeresni.

A látogatók legtipikusabb használati esetei:

- tartalmak megtekintése
- hozzászólások megtekintése,
- hozzászólás lehetősége
- fórum téma létrehozása

Mindezen esetekre minimálisan el kell dönteni, hogy regisztráció nélkül vagy csak regisztráció, és belépés után engedélyezzük, mi csak a regisztrált felhasználóknak engedélyezzük.

Üzemeltetők esetén tipikus feladatok (az elnevezések akár eltérők is lehetnek):

- moderátor: a hozzászólások, fórumok felügyelete
- hírszerkesztő: hírek beküldése, saját hírek szerkesztése
- szerkesztő: saját statikus oldalak szerkesztése, oldalak létrehozása
- adminisztrátor: majdnem mindent megtehet, amit a tartalomkezelő rendszer megenged

Hol és hogyan szeretnék a weblapot az interneten, és más helyeken „reklámozni”?

A weblapunk kapcsolatok (linkek) nélkül lényegében elérhetetlen lesz a potenciális látogatók számára. Ezért elemi érdekünk, hogy jó minőségű, tartalmilag releváns oldalakon próbáljunk a honlapunkra mutató linkeket elhelyeztetni, továbbá tematikus gyűjtő oldalakon, kereső regisztrációkba.

Fontos hogy az oldal elérhetősége megjelenjen az újságban is és a cég által készített és terjesztett minden egyéb dokumentumon /névjegy, árajánlat, levelek stb./.

Hasonló vagy kapcsolódó témakörökben üzemelő weblapok üzemeltetőivel érdemes a kapcsolatot felvenni és egymást reklámozva a saját honlapunkon is érdemes elhelyezni, Url címeiket és viszont kérni tőlük is, továbbá akár Banner reklám lehetőséget biztosítani és vásárolni.

Látogatottsági statisztikákat szeretnének-e megismerni?

Igazából ez egy költői kérdés. Célja, hogy a megrendelő átgondolja: mennyire fontos információk nyerhetők ki a honlap látogatottsági statisztikáiból, jelenleg minden web-tárhely szolgáltatónál elérhető ez a funkció.

4. A Drupal-ról általánosan

Tartalomkezelő rendszer, keretrendszer és még több.

A Drupal⁴ 2001. január tizenötödikén kezdte meg nyílt működését, amikor Dries Buytaert publikálta első verzióját az interneten. A rendszer azóta nagyon sokat fejlődött, és széles körben használt tartalomkezelővé vált. Lássuk, mégis minek nevezhetjük, és ezek a kategóriák mit is jelentenek.

Tartalomkezelő rendszer (TKR) azaz Content Management System (CMS)

Tartalmak bevitelére és rendszerezésére használható eszköz több felhasználó támogatásával - legalábbis a Wikipedia definíciója szerint. Ez kicsit bővebben azt jelenti, hogy internetes publikációk, híroldalak készítésére használható eszköz. Képes egyszerű elektronikus bolt építésére is, illetve gyakran használják közösségek kialakítására.

Tartalomkezelő keretrendszer (TKKR) azaz Content Management Framework (CMF)

Olyan programozók számára készült rendszert jelent, mely tartalomkezelő rendszerek építésére szolgál - a Wikipedia definíciója szerint. A Drupal kiváló CMF, hiszen általános tartalomkezelési és rendszerezési sémákat támogat széles körű megjelenés változtatási képességekkel. Így alkalmas egyedi tartalomkezelési igények kielégítésére is.

Web alkalmazásfejlesztő keretrendszer (WAFKR) azaz Web Application Framework (WAF)

A Drupal egy eléggé vékony réteget biztosít a PHP nyelvi elemei felett, mely jelentősen meg tudja könnyíteni általánosabb igényű web alkalmazások fejlesztését. Ilyen funkciók az általános űrlapkezelő rendszer, a vékony adatbázis kezelő réteg, a felhasználó-kezelő alrendszer.

⁴<http://drupal.hu/>

4.1. A Drupal részei

A Drupal fejlesztők egy központi kiszolgálón teszik elérhetővé a forráskódokat és más kapcsolódó fájlokat. Itt két fő területen találhatóak a Drupal rendszerhez kapcsolódó állományok:

Drupal Core - a Drupal Motor

A Drupal alapfunkcionalitásait megvalósító motor. Önmagában rendkívül sok szolgáltatással bír mégis alapvetően az a feladata, hogy a különböző funkciókat hatékonyan fogja össze. Bárki javasolhat módosításokat, amelyeket a fejlesztő közösség véleményez, de a forráskódba ezeket csak néhány személy vezetheti át. Ez biztosítja, hogy az itt található kódok mindig korrektek és használhatóak, valamint egy koncepcióhoz illeszkednek.

Drupal Contributions - a közösség munkaterülete /kiegészítések/

A közösség által beküldött kiegészítő funkcionálisok, megjelenések (sminkek), felületfordítások és dokumentációk itt találhatóak. Jellegénél fogva nincs olyan erős irányítás alatt, mint a motor, ezért nem feltétlenül csak tökéletesen működő komponenseket találhatunk itt. A Drupal fejlesztése folyamatos, mind a motorban, mind a közösségi területen. Annak érdekében, hogy a felhasználók életét megkönnyítsék, rendszeresen kiadásokat jelentetnek meg a Drupal motorból, illetve a közösségi területen kezelt projektekből.

4.2. Irányelvek, alapértékek

Szabványokon alapul

- XHTML formátumot használnak, többnyire táblázatmentes CSS formázással.
- Az alaprendszer támogatja az XML-RPC üzenetküldést és fogadást
- RSS csatornák feldolgozását és rugalmas előállítását

Moduláris

Az alaprendszer számos modult tartalmaz, melyek egyedi beállításával teljesen testre-szabott webhelyet alakíthatunk ki. Ha webhelyünk megjelenését szeretnénk befolyásolni, ezt is több szinten tehetjük meg, az általunk választott sablonrendszerrel, vagy akár csak CSS stílusállományok módosításával.

Stabil, biztonságos, teherbíró

A Drupal motor erősen kézben tartott forráskódja fejlesztői verzióiban is szinte mindig stabilan működik. A változásokkal párhuzamosan karbantartott frissítést lehetővé tevő mechanizmus

biztosítja, hogy valamely Drupal kiadást az aktuális fejlesztői verzióra frissítsük az adataink automatikus migrálásával. A fejlesztés során nagyon nagy hangsúly kerül a biztonságra, mindenféle betörési kísérlet alapvető megakadályozására. Mindezek mellett a rendszer képes gyorsan működni, akár nagy terhelés alatt is probléma nélkül kiszolgálni a webhelyet.

Szabad szoftver

A Drupal szinté a fentebb már definiált GNU GPL licenc alá tartozik.

4.3. Lehetőségek, szolgáltatások

Platform támogatás:

- **Apache vagy IIS, Unix, Linux, *BSD, Solaris, Windows és Mac OS X támogatás**
A Drupal gyakorlatilag minden olyan rendszerre elérhető, ahol a PHP 4 vagy a PHP 5 és valamely támogatott adatbázis rendszer működik.
- **Adatbázis függetlenség** a legtöbb Drupal alapú oldalt üzemeltető MySQL-t használ, de PostgreSQL használata is lehetséges.
- **Webes felületű telepítő** Drupal beépített webes telepítővel illetve modulfrissítővel rendelkezik.

Tartalomkezelés:

- **Sokoldalú tartalom típusok** a Drupal alapsomagja számos tartalom típust beépítetten támogat: írás, fórum téma, blog bejegyzés, könyv lap, oldal, szavazás.
- **Saját tartalom típusok**
- **Beviteli formák** A rendszer lehetővé teszi többféle formátum támogatását, mint például HTML, szűrt HTML, BBCode, Textile stb.
- **Változáskezelés** megtekinthető, hogy ki, mikor változtatott és mit, továbbá egy korábbi verzióra történő visszaállásra.
- **Kereshetőség** A Drupal minden tartalma teljes indexelésen esik át, és így később megtalálhatóvá is válik. A felhasználók és hozzászólások szintén kereshetőek.
- **Tartalom megosztás** az oldal tartalmának RSS formátumban történő exportálásához, megosztásához, melyet más oldalak, illetve eszközök megjeleníthetnek, feldolgozhatnak. Ez lehetővé teszi bárki számára, hogy egy hírolvasó alkalmazással kényelmesen áttekintse a friss tartalmakat az oldalon.

- **Beépített hírolvasó:** A beépített hírolvasó lehetővé teszi más oldalak híreinek, tartalmának olvasását, illetve beépítését az oldalba. Az RSS, Atom és RDF tartalom megosztó formátumok támogatottak.

Felhasználó és jogosultság kezelés

- **Felhasználó azonosítás** A felhasználók regisztrálhatnak és azonosíthatják magukat a helyi rendszeren keresztül.
- **Felhasználói csoportok** A webhely felhasználói csoportokba rendezhetőek. Egy-egy felhasználó több csoportba is tartozhat, ezeken keresztül pedig általános jogosultságokat kaphat.
- **Tartalom szintű jogosultság kezelés** A különböző jogosultság sémák szerint akár az egyes tartalmakra egyenként is megadhatjuk annak jogosultsági megkötéseit.

Közösségi alkalmazások

- **Hozzászólások** adott tartalmakhoz hozzászólás fűzése.
- **Vitaforumok** A több szintű fórumok létrehozására
- **Követő** közösségünk visszatérő tagjai könnyen áttekinthetik, hogy legutóbbi látogatásuk óta milyen új, illetve változott tartalmak jelentek meg a webhelyen.
- **Felület megjelenítés és testreszabhatóság**
- **Smink kezelés** A smink kezelő rendszere elválasztja egymástól a tartalmat és a prezentációt, ezáltal lehetővé téve a weblap megjelenésének befolyásolását. Sablonok készíthetőek egyszerűen HTML és PHP kódolással, vagy letölthető és használható a közösség tagjai által készített sminkek
- **Személyre szabhatóság** Az oldalakon megjelenő tartalmak formája, a blokkok, a sminkek specialitásai mind-mind testreszabhatóak az adminisztrációs felületen. Lehetővé tehetjük felhasználóink számára is, hogy saját egyedi beállításuk legyen a megjelenésre, nyelvre vagy akár a blokkokra vonatkozóan is.
- **Szabad blokk elhelyezés** A blokkok elhelyezésére használt zónák számának és helyének csak az éppen általunk használt smink szabhat határt, a rendszer tetszőleges számú blokk megjelenítő területet támogat.

- **Többnyelvű felület és tartalom** Kész felület fordítások importálása, tartalmak fordítására, illetve több nyelven történő publikálására.
- **Dinamikus, AJAX-os űrlapok**

Adminisztráció

- **Web alapú adminisztráció** minden funkció és beállítási lehetősége elérhető webes felületről – így egy böngésző segítségével adminisztrálható, karbantartható.
- **Naplózás és jelentéskészítés** Minden fontos tevékenység és rendszeresemény feljegyzésre kerül a rendszernaplóba, melyet az adminisztrátor bármely későbbi alkalommal áttekinthet.
- **Időzített folyamatok** A webhely adminisztrációját rendszeresen időzített feladatok segítik, így például a kereső indexe mindig aktuális lehet.
- **Karbantartás miatt zárva** Lehetőség van a webhely nyilvános funkcionalitásának kikapcsolására, csak az adminisztrátori feladatokra korlátozni a Drupal működését. Ilyenkor a látogatók egy beépített üzenetet láthatnak, amit igény szerint testre is szabhatunk.

Teljesítmény és skálázhatóság

- **Átmeneti tár** a gyorsítárazós mechanizmusok a dinamikusan előállított oldalak kiszolgálási sebességét jelentősen javítják, ezzel növelve a teljesítményt és csökkentve a kiszolgáló terhelését.
- **Visszafogók** Az úgynevezett visszafogó modul segítségével extrém terhelés alatt automatikusan kikapcsolhatóak az oldal egyes funkciói, ezzel is elősegítve a hatékonyabb és gyorsabb működést, a terhelés túlélését.

Terméktámogatás

- **Kézikönyv, súgó** A Drupal magyar és angol honlapján is elérhetőek Drupal kézikönyvek
- **Közösségi támogatás** Nyíltan működő, és nyilvánosan archivált magyar és angol nyelvű levelezőlisták illetve fórumok elérhetőek. Amennyiben ezekben a forrásokban nem található válasz kérdéseinkre, a közösség szívesen segítséget nyújt.

5. Az alap Drupal csomag telepítése, és beállítása

5.1. Alapvető szoftver szükségletek

A jelenleg forgalmazott webtárhelyek többsége megfelel a Drupal futtatás alapvető követelményeinek.

A minimális követelmények tehát:

- webservert (Apache vagy IIS)
- PHP 4.3.3 vagy újabb verzió
- MySQL vagy PostgreSQL adatbázis-szerverek
- PHP levélküldés

Nem nélkülözhetetlen, de ajánlott:

- PHP 5-ös verzió
- GD library
- mod-rewrite, .htaccess támogatás
- cron támogatás

Egyéb szükséges szoftverek:

FTP kliens az állományok szerverre feltöltéséhez, erre a célra Total Commandert használtam. A munka nagy része a böngészőben fog zajlani, én Internet Expolert ajánlanám, holott mint tudjuk nem ez a legmegfelelőbb, de a felhasználók többsége mai napig ezt használja, és kisebb inkompatibilitás miatt nem szeretnék, hogy a weboldal, a megrendelőnél vagy az átlag felhasználónál ne jelenjen meg pontosan.

5.2. A telepítés

A Drupal tartalomkezelő a telepítést⁵ és a frissítést lehetővé tevő grafikus telepítővel rendelkezik. Weboldalunkat egy tárhely szolgáltatónál szeretnénk elhelyezni, előnye a beállítások általában megfelelnek a telepítéshez, de előfordulhat azonban, hogy a rendszergazdával kell egyeztetnünk bizonyos módosítások érdekében. További előnyei közé sorolhatnánk a nagyobb sávszélességet,

⁵ <http://www.tanarurkerem.hu/drupalmozikonyv/telepites>

a szerverek automatikus mentését, magasabb rendelkezésre állást, belátható ezeket elég költséges lenne saját szerver fenntartásával garantálni.

Első lépésként a Drupal oldaláról le kell töltenünk a Drupal alap és a nyelvi csomag legfrissebb verzióit.

Kitömörítés

A letöltött állományok.tar.gz kiterjesztésétől mely kicsomagolható Total Commanderrel. A szolgáltatónk szerverére public_html mappát érdemes választani a Drupal telepítésére. Figyeljünk arra, hogy a Drupal csomag a saját gépünkön egy könyvtárban tartalmazza a szállított állományokat. Erre a könyvtárra nem lesz szükségünk csak a tartalmára. Ugyanebbe a könyvtárba kell kitömörítenünk a magyar fordításban kapott fájlokat is. A magyar csomag úgy van kialakítva, hogy egyrészt a meglévő Drupal könyvtárrendszerbe helyezi saját fájljait, másrészt egy új telepítési profilt is ad a rendszerhez. Ennek eredményeképpen egy olyan könyvtár rendszert kell kapnunk, amelyben a Drupal alapsomagjának könyvtárai és fájljai mellett a magyar csomagban érkezett autolocale modulnak is meg kell jelennie.

Fájlok feltöltése a szerverre

Total Commanderrel egyszerűen feltölthető, figyelni kell rejtett fájlok is felkerüljenek pl .htaccess.

Jogosultságok beállítása

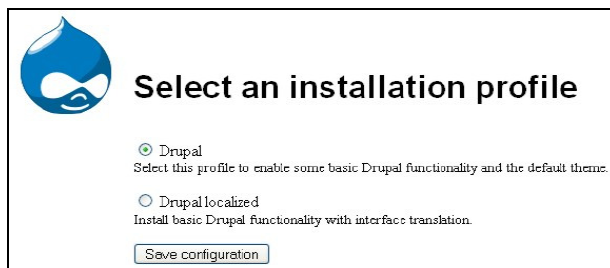
Szervere bemásolt állományok alapértelmezett jogosultsága (állományokra 644, könyvtárakra 755). Hozzunk létre a Drupal telepítési könyvtárában egy files nevű mappát. Ebben fogja a Drupal tárolni a feltöltött állományokat, ezért a webszerver felhasználójának joga kell legyen a könyvtárba történő állomány mentésre. A telepítés során szükség lesz arra, hogy a sites/default/settings.php fájlt a telepítő írni tudja. Addig nem tudjuk megkezdeni a telepítést, amíg ez a fájl nem írható, ezért a telepítés előtt a PHP számára ezt ugyancsak írhatóvá kell tennünk. Annak érdekében, hogy a telepítés után ne felejtjük el ezt a jogosultságot visszavonni, a Drupal figyelmeztetni fog bennünket a telepítés végén az írhatóság megszüntetésére.

Az adatbázis előkészítése

A szolgáltató biztosítja számunkra az adatbázist, megküldi számunkra adatbázis nevét, illetve a műveletek végzésére jogosult felhasználó nevét és jelszavát. Természetesen ezeket a szolgáltató admin felületén tetszőlegesen megváltoztathatjuk.

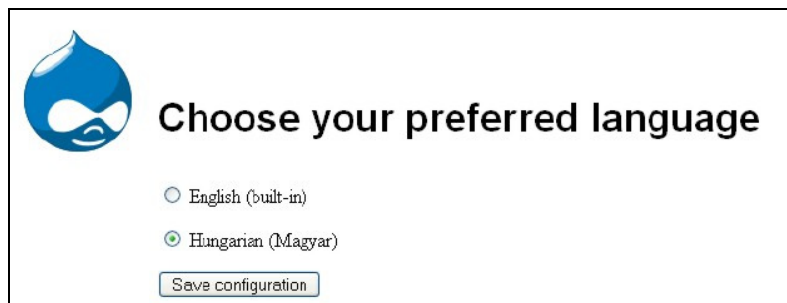
A telepítő használata

Miután előkészítettük a fájlrendszert és az adatbázis rendszert, már csak a webes telepítőt kell futtatnunk, amely beállítja a Drupal számára a használt adatbázist, felhasználót, illetve létrehozza az alapértelmezésben alkalmazott adatbázis szerkezetet. Ennek elindításához látogassunk el webböngészőnkkel a <http://45perc.hu/install.php> címre. Itt a magyar telepítést alkalmazva egy telepítési profil választó képernyő fogad bennünket (angol nyelven). Csak a második profilt (Drupal localized) választva van lehetőségünk a teljesen magyar nyelvű telepítést követően azonnal magyar nyelven választani a következő lapon, egyébként angol nyelven települ, de ez később is megváltoztatható.

1. ábra

A nyelvválasztás lehetősége:

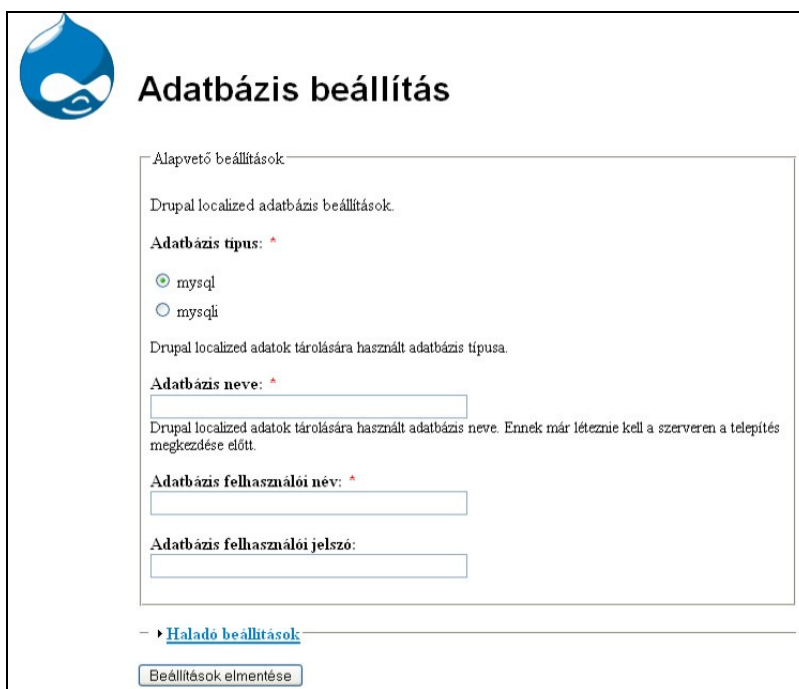
2. ábra

Ha valamit elrontottunk az előkészítésben, akkor itt fog figyelmeztetni bennünket a hibára és az elhárításáig nem enged tovább lépni.

A következő lépés az adatbázis képernyőt kell kapnunk. Itt alapértelmezésben csak a felső űrlapelem csoport látható, az alsót nekünk kell lenyitnunk, ha a számunkra fontos adatokat csak ott tudjuk beállítani. Esetünkben a haladó beállításokkal nem kell törődni, csak a használt

adatbázis típust, adatbázis nevet, felhasználói nevet és jelszót kell megadni szolgáltatótól kapott adatok szerint, természetesen ha módosítottuk akkor azt.

Tovább lépve a rendszer megpróbálja ellenőrizni, hogy minden szükséges adatbázis művelet elvégezhető-e. Ha a telepítéshez elengedhetetlen műveletek valamelyikére a megadott adatbázis felhasználó nem jogosult, vagy valamilyen adatot hibásan adtunk meg, akkor erre figyelmeztet, és a hibát meg kell oldanunk. Ha azonban minden jól megy, akkor a telepítő beállítja a tábláinkat, és a magyar nyelvű felülethez szükséges szövegeket is az adatbázisba tölti.

3. ábra

Rendszerünk a következő SQL táblázatokat tartalmazza:

access; aggregator_category; aggregator_category_feed; aggregator_category_item; aggregator_feed; aggregator_item; authmap; blocks; blocks_roles; boxes; cache; cache_filter; cache_menu; cache_page; cache_views; comments; contact; files; file_revisions; filters; filter_formats; forum; history; locales_meta; locales_source; locales_target; menu; node; node_access; node_comment_statistics; node_counter; node_fileshare; node_revisions; node_type; search_dataset; search_index; search_total; sequences; sessions; system; term_data; term_node; term_relation; term_synonym; tinymce_role; tinymce_settings; url_alias; users; users_roles; view_filter; view_sort; view_tablefield; vocabulary_node_types; watchdog

Nem szabad elfelejtenünk a default/settings.php írási jogának visszavonását, ezek után pedig a frissen telepített webhelyre léphetünk.

Itt a Drupal alapértelmezett Garland nevű megjelenése (sminkje) fogad bennünket, amelyet követően a Drupal kész felületén folytathatjuk a munkánkat. A telepítés után a Drupal beköszönő képernyője minden fontos lépést összefoglal, amin feltétlenül fontos végigmennünk.

4. ábra

5.3. A weblap konfigurálása

Az adminisztrátor regisztrációja

Először is létre kell hoznunk egy felhasználót, amely a továbbiakban minden jogosultsággal rendelkezni fog a rendszer adminisztrációját illetően. A bejelentkező mezők alatt található egy Felhasználó létrehozása feliratú link, melyre kattintva a kívánt felhasználói nevet és email címünket kell megadnunk. Az e-mail cím nem fog az oldalon publikusan megjelenni, maga a Drupal rendszer küldhet rá fontos üzeneteket, pl. egy új felhasználó regisztrációja esetén. Ezzel létre is jön az első számú felhasználó, és a visszakapott oldal a számunkra generált

jelszavunkat is közli némi köszöntés kíséretében, az alapértelmezett jelszót célszerű a következő megjelenő oldalon megváltoztatnunk. Az Aktív Állapot azt jelenti, hogy a felhasználó beléphet az oldalra. Ez jó lehetőség lesz az adminisztrátor kezében, hogy esetleg kitiltson valakit az oldalról. A felhasználói felület nyelve a menüpontok, súgó szövegek stb. nyelvét jelentik.

Megadhatjuk a hozzászólásaink végére automatikusan kikerülő aláírásunkat is. Végül beállíthatjuk a saját időzónánkat is, hogy az időpontok helyesen jelenjenek meg számunkra a továbbiakban.

A webhely állapotának összefoglalása

Amikor megkíséreljük első alkalommal megtekinteni a webhely adminisztrációs oldalát, biztosan egy piros dobozban írt figyelmeztetés fogad majd bennünket. Ez figyelmeztet arra, hogy még nincs minden rendben a Drupal webhelyünk beállításával. Itt legalább egy, az időzített feladatokkal kapcsolatos hibát fogunk kapni, ami felhívja a figyelmünket, hogy nem állítottuk még be az időzített feladatokat. Ezt a problémát egy böngészőből történő futtatás időlegesen megoldja. De ugyanitt kapunk figyelmeztetést akkor is, ha a korábbi lépésekben a beállítás fájlt nem tettük újra írásvédetté, vagy a fájlok feltöltésére használt könyvtárat nem állítottuk be, és nem adtuk meg a megfelelő jogokat. Ez a képernyő tulajdonképpen a Drupal környezetének megfelelőségéről ad egy áttekintő jelentést számunkra.

Állapot jelentés	
A Drupal webhely környezetéről és az esetleges problémákról itt lehet tájékozódni. Közösségi támogatás vagy a tárhely szolgáltatóval való egyeztetés esetén érdemes ezt az információt a támogatást kérő levélbe illetve fórum témába másolni.	
Drupal	5.2
✓ Adatbázis séma	Aktuális
✓ Fájlrendszer	Írható (nyilvános letöltési mód)
✓ GD kiterjesztés	bundled (2.0.28 compatible)
✓ Időzített feladatok	Legutóbbi futás ideje: 52 másodperc Az időzítő böngészőből is futtatható.
✓ Konfigurációs fájl	Védett
✓ MySQL adatbázis	4.1.22
✓ PHP	4.4.7
✓ Unicode könyvtár	PHP mbstring kiterjesztés
✓ Webszerver	Apache/1.3.39 (Unix) mod_auth_passthrough/1.8 mod_log_bytes/1.2 mod_bwlimited/1.4 FrontPage/5.0.2.2635.SR1.2 mod_ssl/2.8.30 OpenSSL/0.9.7a PHP-CGI/0.1b

5. ábra

Az állapotjelentés oldal a rendszer korrektül működő és hibás jellemzőire egyaránt rámutat, megfelelő működés esetén minden paraméternél zöld pipa található.

Időzített feladatok

Egy webhely karbantartása során gyakran felmerülnek olyan feladatok, melyeket rendszeresen végre kell hajtani.

- A rendszerben történt fontosabb eseményeket és az azokhoz kapcsolódó információkat, ezért célszerű időről-időre kitörölni a régebbi naplóbejegyzéseket.
- A megváltozott tartalmak újraindexelése a kereső számára, vagy egy bizonyos időpontban megjelenítendő tartalom közzététele.

A Drupal modulok időzített feladatait a cron.php futtatja le, melynek neve az Unix/Linux rendszereken elérhető cron szolgáltatás nevére utal. Szerencsére kiszolgálónkon elérhető ez a szolgáltatás, hogy így adott időközönként lefut a cron.php.

Webhely információk

A webhely információk oldalán néhány, a honlapunk egészére hatással levő beállítást végezhetünk el. A webhely neve nemcsak az oldal felső részén, a logó mellett jelenik meg, hanem a böngésző címsorában is. Az email cím mezőben megadott cím fog feladóként szerepelni minden olyan levélben, amelyet a rendszer küld. Másrészt közvetlen erre a címre fogja küldeni a tájékoztató vagy hibaiüzeneteket is. Esetleg erre a címre fog válasz is érkezni a látogatók részéről. A következő három mező (jelmondat, misszió, lábléc üzenet) sminkfüggő, hogy megjelenik-e. A névtelen felhasználó megnevezése pl. névtelen megjegyzésekkor lesz érdekes, ugyanis az oldalunk név híján ezt a szót fogja a megjegyzés „tulajdonosaként” megjeleníteni.

6. Modulok és szolgáltatásaik

A Drupal rendszer moduláris felépítése miatt számtalan lehetőség van weblapunk egyedivé tétele érdekében, számtalan a csomagban lévő alaprendszer részét képző, közösség munkaterületről származó külső modul, és szükség esetén saját moduljainkat is felhasználhatjuk. A telepített modul ki-be kapcsolása egyszerű művelet: az *Adminisztráció/Modulok* oldalon a jelölőnégyzet segítségével, majd a beállítások mentésével véglegesíthetjük. Bizonyos modulok között függőségi kapcsolat van /tehát csak együtt működnek/.

Az adminisztrációs lehetőségek modulonkénti bontásban is elérhetők.

▷ Alaprendszer - nem szükséges

▷ Alaprendszer - szükséges

▼ Other

Bekapcsolva	Név	Verzió	Leírás
☒	Autolocale	\$Name: \$	Automatikusan importálja a felület fordításokat. Függőségek: Locale (engedélyezett)
☒	FCKeditor	5.x-1.3-beta	Enables the usage of FCKeditor (WYSIWYG) instead of plain text fields.
☒	fileshare	5.x-1.0	The Fileshare module is used to create pages that allow browsing, uploading, downloading and deleting files from the server.
☒	IMCE	5.x-1.0	An image/file uploader and browser supporting personal directories and user quota.
☒	Poormanscron	5.x-1.1	Internal scheduler for users without a cron application.
☐	TinyMCE	5.x-1.x-dev	The most popular WYSIWYG editor for advanced content editing.

▷ Nézetek

Beállítások mentése

6. ábra

6.1. Az alaprendszer alapvető moduljai

Az alaprendszer szükséges (vagyis kikapcsolhatatlan) moduljait csak egy gyors lista erejéig vegyük szemügyre:

- **Block** Az oldalak fő tartalma körül megjelenő dobozokat kezeli.
- **Filter** A tartalmak szűrésének kezelését végzi, megjelenítésre előkészítve azokat.
- **Node** Tartalmak beküldését és megjelenítését lehetővé tevő alapmodul.
- **System** A webhely általános beállításait kezeli, az adminisztrátorokat segítve.
- **User** Felhasználók regisztrációját és beléptetését teszi lehetővé.
- **Watchdog** A rendszer által kiadott üzeneteket naplózza.

A lista jól mutatja, mik azok az alapszolgáltatások, amit minimálisan kell tudni egy tartalomkezelő rendszernek.

6.1.1. Útvonal álnévek Path modul

Az útvonal modullal a Drupal webcímeihez álnévek rendelhetőek. Ezek az álnévek javíthatják a webcímek olvashatóságát, és segíthetnek az internetes keresőknek a tartalom hatékony indexelésében.

Néhány példa az útvonal álnévekre:

- user/login belepés
- node cimlap
- node/1 bemutakozás
- node/5 elerhetosegek

A tartalmak beküldési és szerkesztési űrlapján, a tartalom útvonalát elfedő álnév közvetlenül megadható. Emellett saját felületet nyújt a már meglévő álnévek megtekintésére és szerkesztésére Adminisztráció/Útvonal oldalon.

6.1.2. Rövid webcímek

Lehetőség van rövid webcímek használatára, azaz a ?q= webcím résztől való megszabadulásra. A rövid webcímek bekapcsolása előtt egy kis ellenőrzést kell futtatni annak érdekében, hogy a kiszolgáló megfelelő beállítását a rendszer ellenőrizze.

Ha a Rövid webcímek tesztjének futtatása gombra kattintva újra ez az oldal jelenik meg, a fenti lehetőségek átállíthatóak lesznek.

6.1.3. Keresés beállítása Search modul

A kereső modul kulcsszavak kereshetőségével ruházza fel a rendszert. A kereső segítségével felhasználók és tartalmak egyaránt megtalálhatóak kulcsszavak alapján. A keresőmotor a webhelyen közzétett tartalmak és felhasználói adatok alapján felépített index segítségével működik. Az időzítő (cron) beállítása és rendszeres futtatása szükséges a kereső működéséhez.

6.1.4. Teljesítmény beállítások

A Drupal több lehetőséget is ad az oldalunk teljesítményének finomhangolására. Természetesen ezek a gyorsítási funkciók hátrányokkal is járhatnak, ezért óvatosan kell velük bánnunk.

Gyorstárazás:

A gyorsítótár bekapcsolása jelentős teljesítményjavulást eredményezhet. A gyorsítótárzás használatával a Drupal-nak nem kell minden oldal lekérésnél előállítania a weblapot, hanem azt a gyorsítótárból (cache-ből) tudja kiszolgálni.

Sávszélesség optimalizálás:

Weblapunk a használt sminkek miatt jó eséllyel több CSS állomány letöltését is szükségessé teszi a dizájn korrekt megjelenítéséhez. A következő lehetőség a webhely felé irányuló kérések számának és méretének csökkentését is lehetővé teszi a CSS állomány összevonásával. Ez csökkentheti a szerver terhelését, a használt sávszélességet, és az oldalak betöltődésének átlagos idejét. Ennek a beállításnak az engedélyezése fejlesztés közben nem javasolt.

6.1.5. Beviteli formák

A tartalomkezelő rendszerek alapvető célja, hogy a tartalom előállításához ne legyen szükség komolyabb webfejlesztési ismeretekre. Ezért a tartalom felviteléhez, formázásához a felhasználók számára olyan segítséget kell nyújtanunk, ami a szövegszerkesztők használatához hasonló, de a felhasználónak ne legyen lehetősége az oldal dizájnjának „tönkretételéhez”.

A beviteli formák a felhasználók által megadható szövegek különböző feldolgozási módjait határozzák meg. A szűrők alkalmazását illetően minden beviteli forma saját lehetőségekkel rendelkezik, segítségével többek közt kiszűrhetők a rosszindulatú HTML elemek. Tartalom beküldésekor a felhasználók a számukra megfelelő beviteli formát választhatják ki az engedélyezett közt. A beviteli formák használata csoportokhoz köthető, és egy alapértelmezett forma is kiválasztható, amely minden látogató számára elérhető lesz. Ezért célszerű alapértelmezettként a lehető legkevesebbet, megengedő formát választani.

Alapértelmezett beviteli formának Filtered HTML formát állítsuk be, a későbbi beállításra kerülő vizuális szerkesztő (FCKEditor) ugyanis így fog a céljainknak megfelelően működni.

Mindenképpen fontos beviteli forma PHP kód kiértékelő, de ezt csak az adminisztrátort engedélyezzük, mert ezzel tudunk az oldalba PHP kódokat beépíteni.

6.1.6. Tartalomkezelés

Mielőtt tényleges oldalakkal (tartalommal) tölténénk fel a weblapunkat, állítsuk be a tartalmaink jellemzőit is.

Tartalmak beállításai

Ezen az oldalon először is beállíthatjuk, hogy pl. a kezdőoldalon hány tartalom előzetes (tipikusan hír) jelenjen meg egyszerre.

A bevezető hossza szintén egy általában megfelelő 600-as értéket tartalmaz, nem szükséges megváltoztatnunk. Az előnézet szükségességét, azonban érdemes bekapcsolni. Ennek hatására a felhasználónak a tartalom beküldésekor mindenképpen meg kell néznie a készülő oldal előnézetét.

Tartalom típusok

A tartalom típusok arra szolgálnak, hogy a különböző jellegű tartalmakat logikailag el tudjuk egymástól különíteni, ezért mi minden lapszám hoz külön tartalom típust definiálunk előnye, hogy későbbi munkánk során elég tartalom típusa jellemzőik megváltoztatása után ne jelenjen meg pl. a címlapon. Alapértelmezetten a Drupal két tartalomtípust ismer: Írást és Oldalt. E kettő között az egyetlen különbség, hogy az Írás alapértelmezetten megjelenik a kezdőoldalon, az időbeli aktualitással rendelkező tartalmak között, míg az Oldal alapértelmezetten nem. A oldalunkon az Írás típusból származtatjuk a lapszámok típusait.

6.1.7. Hozzászólások Comment modul

Weblapunk kialakításánál nagy jelentőséget tulajdonítottunk a látogatók interakciójának lehetőségére: ez először is a cikkekhez való hozzászólások lehetőségében nyilvánul meg. A megjelenési mód beállításánál választható Beágyazott mód időrend helyett beljebb kezdve, az érkezett válaszok szerint csoportosítva történő megjelenítést teszi lehetővé.

Természetesen nem szabad arról sem megfeledkeznünk, hogy a hozzászólások beküldésének még további feltételei is vannak:

- Az adott tartalom beküldésekor a Hozzászólás beküldési beállítások dobozban az Olvasható/Írható beállítás szerepeljen.

- A Hozzáférés szabályozás adminisztrációs oldalon a hozzászólások hozzáférése (megjelenítése) mellett a beküldésére csak is regisztrált felhasználóknak adtunk lehetőséget

6.1.8. Fórum modul

A Fórum modul pillanatnyilag weblapunkon egy kikapcsolt szolgáltatás, de a Drupal bemutatása érdekében mindenképpen érdemes róla pár szót ejteni. Téma mentén szerveződő többszereplős beszélgetéseket értjük alatta. A Forum alapmodul, és a Comment modul bekapcsolása szükséges a működéséhez. A modul engedélyezésekor automatikusan létrejön a Fórum téma tartalomtípus, amit céljainknak megfelelően konfigurálhatunk. Ezen kívül létrejön a kategóriák között is egy új szótár Fórumok néven. Ennek a szótárnak a használatával tudjuk meghatározni a klasszikus fórumok működésénél megszokott témakörök rendszerét. A szótárt szerkesztve láthatjuk, hogy a fórum néhány területen korlátozza a szokásos kategória-beállításokat: például nem engedélyezi egy téma több kifejezéshez kapcsolását, vagy a szabad szavas témamegjelölést. Plusz szolgáltatásként viszont keressük meg az Adminisztráció menü Fórum menüpontját. Itt a beállítások fülön néhány – magáért beszélő – beállítást tehetünk meg. Az igazi érdekesség viszont, hogy a fórumainkat itt listázva megjelenik a csoport (container) fogalma. Itt tehát olyan fórum csoportokat tudunk létrehozni, amelyek csak a tartalmazott fórumok miatt vannak, közvetlen témát indítani nem tudunk bennük.

6.2. Külső modulok

A Drupal erejét tovább növeli, hogy az 5-ös sorozathoz ezres nagyságrendű kiegészítő modul érhető el. Természetesen ezen modulok minőségében nem bízhatunk meg ugyanúgy, vakon, mint az alap modulok esetén.

Modulok letöltése

A Drupal hivatalos webhelyén, a <http://drupal.org/project/Modules> oldalon igen nagyszámú, és sokféle funkciót megvalósító modult találhatunk.

A letöltés előtt érdemes megfontolni a következőket:

- A kiegészítő modulok helyes működése nem garantált
- A fejlesztői (dev) változatokat csak nagy körültekintéssel érdemes éles környezetben alkalmazni
- A modul letöltése előtt válasszuk ki az alapsomagunkhoz illő verziót
- A modulok között lehetnek ún. függőségek, amelyek miatt egyes modulok csak más modulokkal együtt lesznek használhatóak.

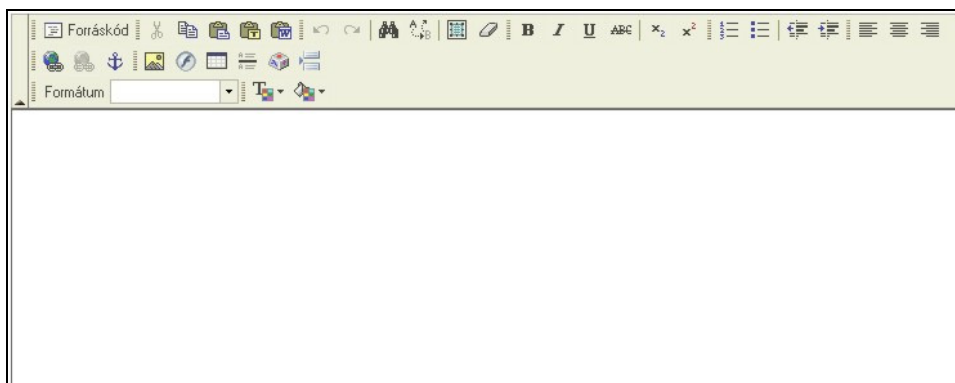
Modulok telepítése

A letöltés után a tömörített állomány tartalmát kell a szerverre feltöltött Drupal alkalmazásunk modules alkönyvtárába másolnunk. A modulunk annak engedélyezéséig még használhatatlan marad. Egy modul működését engedélyezni, vagy éppen letiltani az Adminisztráció menü Modulok oldalán tudjuk. A modul tényleges használata előtt még konfigurálhatjuk is. Ez többnyire az Adminisztráció oldalon megjelenő újabb menüpontok segítségével tehetjük meg.

6.2.1. Szövegszerkesztő FCKEditor modul

Az oldalon lévő cikket Microsoft Word -t ismerő és használó szerzők írják ezért a zökkenőmentes munka érdekében, elengedhetetlen oldalunkra beépíteni egy a szövegek gyorsan formázhatóságára, Microsoft Word-ből történő importálására használható vizuális szerkesztőt.

Az FCKEditor modul lehetővé teszi, hogy a Drupaltól függetlenül fejlesztett FCKEditor-t a Drupal alatt használjuk. Itt tehát két dolgot kell letöltenünk: a Drupal moduljaként elérhető illesztő modult, és a <http://www.fckeditor.net/> oldalról letölthető független szerkesztőt.

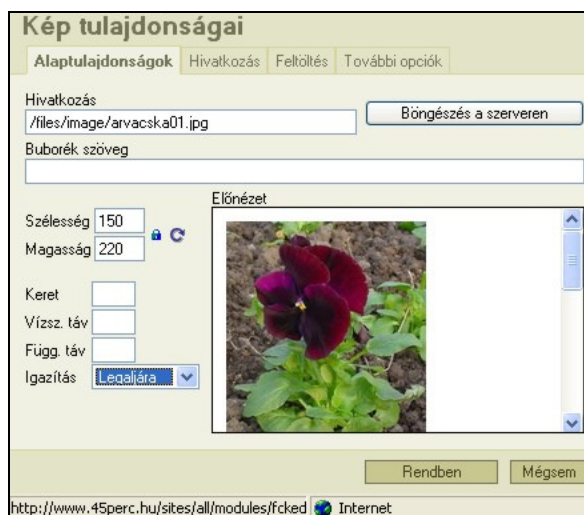

7. ábra

6.2.2. Fájl feltöltő IMCE modul

Az IMCE modul a fájl feltöltések kezeléséhez ad extra szolgáltatásokat.

Alapvetően elérhető vele, hogy a szerverre feltöltsünk állományokat az általunk meghatározott könyvtárstruktúrába, és a feltöltött fájlokat többféle módon felhasználjuk. A beállítások között legfontosabb az FCKEditorral való integráció engedélyezése. Ekkor az editor kép beszúrás ikonjára kattintva a Kép tulajdonságai ablakon megjelenik a Böngészés a szerveren gomb is. Így nem csak a saját gépünkről tölthetjük fel a fényképeinket, hanem a szerver fájlrendszerébe egyszer feltöltött képeket utólag is szerkeszthetjük, és többször is felhasználhatjuk.

8. ábra

6.2.3. Fájl megosztó modul

Ezt a modult a nyomtatásban megjelent régebbi lapszámok archiválására használjuk. A lapszámok pdf formátumban történő feltöltésére, amihez csak adminisztrátornak van jogosultsága, és az előfizetők és szerzők jogosultság függő letöltés vezérlésre használjuk.

6.2.4. A Pathauto modul

A cikkek szerkesztőitől nem elvárható tartalmaink útvonalának (URL) egységes kezelése nem egyszerű feladat, de ha mégis szeretnénk, hogy egységes legyen, és nem akarjuk a nyakunkba venni érdemes ezt a modult telepíteni. E modul igen sokféle módon teszi lehetővé az útvonalaink automatikus előállítását. A modul működésének alapelve, hogy a cím alapján generál kisbetűs és

ékezetek nélküli útvonalat. Ehhez a modul könyvtárában található i18n-ascii.example.txt állományt i18n-ascii.txt névre kell rövidítenünk, hogy a benne található megfeleltetések alapján tudja az ékezetes betűk ékezet nélküli verzióit meghatározni. Ezen kívül a szóközöket is átalakítja valamilyen elválasztó karakterre

6.3. Saját modulok

Bár mennyire is fejlett a Drupal azért a weblap készítése alatt sikerült két olyan területtel találkozni amit így egyszerűbb volt megoldani mint modulokat keresgetni hozzá, ezek igaz nem igazi modulok, de minden képen többek mint egy passzív tartalom. A Drupal egy eléggé vékony réteget biztosít a PHP nyelvi elemei felett, ezért szabadon használhatók PHP eszközök, igaz a rendszerbe való beküldésüknél PHP code tartalom típust kell választani.

Megrendelés modul

A nyomtatott újság megrendeléseinek kezeléséhez egy űrlapot használunk, amelynek mezőit kitöltve és küldés gombra kattintva elküldi az újság szerkesztőségi e-mail címére a megrendelést, és visszaigazolja a megrendelő felé. Fontos csak valós e-mail cím esetén működik. Az email küldéséhez a PHP mail függvényét használja.

Visszaszámláló modul

Egy egyszerű feladatott lát el a következő lapszám megjelenésének dátumáig lévő napok számát jeleníti meg a jobb oldalsó blokk sávjában.

The screenshot displays the 'Oktatási információs magazin' (Educational Information Magazine) website. The main content area is titled 'Megrendelés' (Subscription) and includes a 'Küldés' (Send) button. The form contains fields for 'Küldőnév' (Sender name), 'Küldőcím' (Sender address), 'Telefonszám' (Phone number), 'E-mail', 'Számítási név' (Billing name), and 'Számítási cím' (Billing address). A 'Küldés' button is located at the bottom of the form. To the right of the form, there is a section titled 'Aktuális szám' (Current issue) showing a magazine cover and the text 'Következő szám 16 nap múlva' (Next issue in 16 days). Below this is a 'Keresés' (Search) field with a 'Keresés' button. At the bottom of the page, contact information for 'Kiadó: Kurzus Kiadó Kft.' is provided, including the address '1125 Budapest, György Á. u. 22/a', phone number '06/9466-711', fax '06/9466-5924', and email 'info@45perc.hu'.

9. ábra

7. A weblap kialakítása

Drupal oldalunkon minden szükséges modul beállításra kerül, most már csak a legfontosabb van hátra; meghatározni oldalunk külalakját és feltölteni a látogatók számára érdekes tartalommal, továbbá látogatóink jogosultságának beállítása.

De mielőtt ezt megteesszük érdemes egy pár alapkérdést feltenni.

Milyen oldalaink lesznek?

A válasz egy konkrét, tételes lista legyen, mi esetünkben a következők.

- Címlap melyen legfrissebb lapszám cikkei megjelenek.
- Korábbi cikkeink, ahol a korábbi már a címlapról lekerült cikkek találhatóak meg lapszám szerinti aloldalakon csoportosítva.
- Bemutakozás
- Média ajánlat az újság hirdetési lehetőségeit tartalmazza
- Magazin megrendelése
- Oktatási jelentkezési lap
- 45 PERC archívum itt a korábbi lapszámok elérhetőek
- Elérhetőségek

Milyen viszonyban állnak az oldalak egymással?

Itt az alá-fölé rendeltségi viszonyon kívül gyakori a mellérendelt kapcsolat is. A válasz az oldal navigációjának kitalálásában fog segíteni.

Az oldalon milyen blokkok legyenek?

Itt már az oldal funkcionális látványterve készül. A fő kérdés az, hogy a klasszikus 1,2 vagy 3 oszlopos oldalelrendezés közül melyiket választjuk, számunkra véleményem szerint a 3 kialakítás a legjobb, baloldalon jelenik meg a menü és a jelenleg aktív, felhasználók száma, a középső részben az oldalak és a cikkek, a jobb oldalon pedig az aktuális lapszám, a következő számig lévő napok és RSS link.

Milyen színvilága legyen az oldalnak, milyen Sminket használjunk?

Jelen esetben az alap sminket dolgoztuk egy kicsit át az újság színvilágának megfelelően.

Milyen menüket, milyen menüpontokat szeretnénk alkalmazni?

Fontos tisztáznunk, hogy a hagyományos felső vagy oldalsó menüt, esetleg mindkettőt alkalmazzuk. A lehetősége közül az oldalsó menüt választottuk, a menüpontok sorrendje, hierarchiája, sorrendje szintén nem közömbös, kialakítására hangsúlyt fektetünk.

7.1. Tartalom beküldése

A Drupal nem tesz különbséget a tartalom beküldésének módja kapcsán az oldalak és a cikkek között csak a tartalomtípusok más és a hozzá rendelt jogosultságok alapján. Weblapunkon alapvetően két fajta tartalom fordul elő az egyik weblapunk oldalai, amit mi most feltöltünk, és a cikkek, amit később a cikkek szerzői fognak feltölteni a FKC editor segítségével.

Bejelentkezett felhasználóként a Tartalom beküldése menüponton kell kattintanunk. Mind a menüben, mind az oldalon választhatunk a rendelkezésre álló tartalomtípusok közül jelen esetben az oldal típust, a cikkek beküldésénél az aktuális lapszámot. Az először az oldal címét kell megadnunk, ez meg jelenik a browser fejlécben is, utána következik a tartalom törzse. Itt kétféle lehetőségünk van, vagy használjuk a FKC editort, vagy a forráskód gombra kattintva közvetlenül a kódhoz férünk hozzá. Ez lehet html, php, javascript is. Fontos megjegyezni, hogy oldalak beküldésénél más bevitelformát kell választani, más különben az weblap védelmének érdekében egy szűrőn keresztül menve, a nem engedélyezett elemeket kiszedi. A menü beállításoknál közvetlenül megadhatjuk, hogy melyik pontjához kapcsolódjon az oldal. Az útvonal beállítás a Pathauto modul esetén a címalapján automatikusan legenerálódik. A legfontosabb opció a közzétételi beállítások ez is alapértelmezetten hozzárendelhető a tartalom típushoz de itt szabadon állítható:

- Közétét - ez határozza meg hogy a tartalmat publikáljuk vagy csak egy piszkozat és később kívánjuk folytatni.
- Címlapra - ez alapértelmezetten be van állítva aktuális lapszámnál értelem szerint így felvitt cikk a címlapra kerül.
- Kiemelt oldal tetejére – ez a beállítás szintén a cikkeknel fontos így ez lesz a legelső cikk a címlapon
- Új verzió készítése – aktuális tartalom megmarad és létrejön egy új tartalom

A tartalom beküldési oldalon a lap alján található a beküldés gomb és az előnézet, az előnézetet kötelezően beállíthatjuk, ez a cikkeknel fontos. Fontos minden korábban elkészített tartalmak Adminisztrátor/Tartalomkezelésnél elérhető tetszőlegesen szerkeszthető, módosítható.

A tartalmak megtekintése

Friss cikkek a címlapra kerülnek, ahol egy rövid bevezető olvasható belőlük és a tovább gombra kattintva a cikk teljes egésze megjelenik egy komplett oldalként. A korábbi cikkek menü alatt a régebbi cikkek is meg találhatók lapszámokként csoportosítva.

Tartalmak keresése

Természetesen van más lehetőségünk is egy tartalom megkeresésére. Korábban is láttunk már, hogy a honlapunkon elérhető egy Keresés mező, amiben kulcsszavak alapján kereshetünk. Természetesen itt csak a publikus és már leindexelt tartalmaink között kereshetünk. Az Adminisztráció menüben is van lehetőségünk keresni, itt már az összes tartalom között kereshetünk, például a közzé nem tett piszkozataink között is. A jelen esetben ugyanakkor a legkézenfekvőbb a Tartalom menüpont, ahol listázhatjuk, szűrhetjük az eddigi tartalmakat. A táblázatban közvetlen szerkesztési linket is találhatunk. A Frissítési lehetőségek között válogatva akár csoportosan is végezhetünk műveleteket a tartalmainkkal (Frissítés). A teszt hírünket most már kikapcsolhatjuk, vagy akár véglegesen törölhetjük is.

7.2. Menük és blokkok kialakítása

Navigációs menü

A Drupal a menüpontokat technikailag kétféle módon teszi használhatóvá. Egyrészt a vízszintes felső menüként szereplő Elsődleges menü (Primary links), másrészt a többnyire valamelyik oldalsávon (oszlopban) megjelenő menüblokkokban. A weblapunknál az oldalsó Navigációs menü bővítése mellett döntöttünk. Ebben a menüben jelennek meg már alapesetben is a legalapvetőbb navigációs lehetőségeken (pl. Kilépés, Saját adatok) kívül a weblap fejlesztéséhez, adminisztrálásához szükséges menüpontok. Az új menüpontokat kétféle képen is felvihetünk Menüpont hozzáadása linkkel, és ha beküldünk egy Oldal típusú tartalmat, akkor a Menü beállítások, résznél lényegében ugyanazokat a beállítás opciókat kapjuk.

A Cím a menüben megjelenő feliratot fogja jelenteni, a Leírás pedig a szükség esetén megjelenő felugró szöveget. A Szülő menüpont segítségével állíthatjuk be a menüpontnak a

menühierarchiában betöltött helyét. Az útvonal mező a menühöz kapcsolódó oldal útvonalát írjuk. A Súly opció az egy helyen (egy szülő alatt) levő menüpontok relatív sorrendjét szabályozza, mivel eltérő felhasználói csoportoknak eltérő jogosultság miatt a menüpontok sorrendje változhat. (A nagyobb számokkal ellátott „nehezebb” menüpontok lesüllyednek.)

A menüpontokat szabadon beállíthatjuk, a nem engedélyezett menüpont létezik, de nem jelenik meg a navigációs menüben, például a Saját adatok menüpont nem kikapcsolható (blokkolt), illetve az átmenetileg nem engedélyezett menüpontok könnyen bekapcsolhatók a mellettük levő engedélyezés linkkel.

A blokkok beállítása

Nézzük meg a Blokkok adminisztrációs oldalát, az oldal furcsasága a csak ezen adminisztrációs oldalra jellemző, szaggatott szegéllyel jelzett régió-feliratok megjelenése. E feliratok (fejléc, bal oldalsáv, jobb oldalsáv, tartalom, lábléc) azt jelzik, hogy az oldalon hova milyen a smink által meghatározott helyekre tudunk blokkokat helyezni.

Blokk	Régió	Súly	Műveletek
Bal oldalsáv			
Navigáció	bal oldalsáv	-10	beállítás
Aktív fórum témák	bal oldalsáv	-2	beállítás
Online felhasználók	bal oldalsáv	0	beállítás
Jobb oldalsáv			
Aktuális szám	jobb oldalsáv	-10	beállítás törlés
Keresés űrlap	jobb oldalsáv	0	beállítás
Következő szám	jobb oldalsáv	0	beállítás törlés
Tartalom megosztás	fejléc	10	beállítás
Kikapcsolva			
Belépés	<nincs>	0	beállítás
Friss hozzászólások	<nincs>	0	beállítás
Friss hozzászólások	<nincs>	0	beállítás
Primary links	<nincs>	0	beállítás
Új felhasználók	<nincs>	0	beállítás
Új fórum témák	<nincs>	0	beállítás
<input type="button" value="Blokkok mentése"/>			

10. ábra

A blokkok ugyanúgy, mint a menük szabadon bekapcsolhatók és tilthatók. Már ezen az összefoglaló oldalon is beállíthatjuk, hogy melyik blokk hol jelenjen meg, és hozzárendelhetünk súlyokat is a blokkjainkhoz. Ez utóbbi az azonos régióba kerülő blokkokban határozza meg a megjelenítési sorrendet: a könnyebb blokk fentebb, a nehezebb lentebb fog megjelenni.

A blokk megjelenését köthetjük jogosultsághoz is. A jogosultságkezelés alapvetően csoportos szinten működik, vagyis megjelenítést felhasználói csoportonként engedélyezhetjük.

Alapértelmezetten a blokkok mindenki számára elérhetők. A megjelenést akár útvonalakhoz is köthetjük. Ekkor a blokk csak az útvonalak által meghatározott, vagy ellenkezőleg: azok által kizárt oldalakon fog megjeleni.

7.3. Sminkek

A sminkek előre legyártott dizájn elemeket tartalmaznak amivel megfelelő képen színesíthetjük weboldalunkat. A modulokhoz hasonlóan a Drupal hivatalos oldaláról számtalan külső sminket letölthetünk és telepíthetünk. Ehhez a letöltött smink állomány tartalmát a themes alkönyvtárba kell másolnunk, majd a sminket engedélyezni a Sminkek adminisztrációs oldalon. Jó azonban tudni, hogy a sminkek minősége jelentősen eltérhet egymástól, mivel elsősorban a közösségi területről származnak. Itt nem csak a vizuális megjelenésre, vagy a HTML/CSS szabványosságra, hanem további tipikus hibákra is érdemes felkészülni. Például:

- nem lefordítható szövegek kerültek a sminkbe
- bizonyos kimeneti információkat nem jelenít meg
- bizonyos moduloktól a smink szétesik

A megfelelő smink kiválasztása után a sminkünket szabadon testre is szabhatjuk a beállítási paraméterek alapján. A sminkek nem minden tartalmi elemet tudnak figyelembe venni.

A Drupal sminkrendszere rendkívül rugalmas, sok utat biztosít az egyedi oldalak kialakítása felé. Lehetőségünk van új sminket (stílust) építeni meglévő sminkre, új sminket írni egy sablonkezelő (leggyakrabban a PHP Template) segítségével, vagy közvetlenül a Drupal smink függvényeivel PHP alapokon.

8. Felhasználó és jogosultság kezelés

A weblapunk kialakításában eddig egyedüli szereplőként vettünk részt, mostanra elértünk abba az állapotba cikkek feltöltését rábízhatjuk a szerzőkre, de előtte hozzáférést kell biztosítanunk, és ki kell alakítani egy megfelelő átgondolt jogosultság rendszert.

Jelenleg tehát kétféle felhasználóval találkozott az oldalunk:

- Vendég, nem azonosított felhasználó, aki minden publikus tevékenységet megtehet az oldalon.
- Adminisztrátor felhasználó (mi magunk), aki mindent megtehet az oldallal.

Még két csoportot mindenképpen érdemes kialakítani.

- Szerző csoportba a cikkek írói
- Előfizető, akik az újság előfizetői

Felhasználók létrehozása

Először is el kell döntenünk, hogy a felhasználók regisztrációját szeretnénk engedélyezni, vagy a felhasználó létrehozás jogát magunknak akarjuk megtartani. Az oldal jelegéből adódóan számunkra érdemes megtartani a felhasználó létrehozását mivel regisztrált felhasználónak csak bizonyos feltételek után lehet lenni. Később érdemes majd átgondolni nem érdemes-e szerkesztőségi csoportot létrehozni, akik moderálják a hozzá szólásokat és elvégzik az előfizetők regisztrációját.

Fontos beállítanunk a rendszer által (az adminisztrátor nevében) küldött e-mail üzenetek szövegét.

Felhasználók kezelése

A létező felhasználóink adatait adminisztrátorként bármikor módosíthatjuk. Ha sok felhasználónk van, akár név szerint is kereshetünk közöttük, de még hasznosabb szolgáltatásokat érhetjük el a Felhasználók adminisztrációs oldalon. Itt felhasználót létrehozni, felhasználókat listázni, szűrni, vagy akár csoportos műveletet végrehajtani is tudunk.

Jogosultságkezelés

A látogatók regisztrációjának legfontosabb oka, hogy az egyes látogatóknak pont annyi jogot tudjunk adni, mint amennyire (a weblap tulajdonosa szerint) szüksége van. A látogatóinkat már fentebb említett csoportonként fogjuk jogosultságokkal ellátni.

Csoportjainkat a következő jogosultsággal látjuk el:

- Vendég az oldalt mint érdeklődő tekinti meg eléri az összes céggel kapcsolatos információt, olvashatja a cikkeket ,de nem küldhet be hozzá szólásokat és nem nézheti meg az Archivumot.
- Előfizető megegyezik az előzővel, de hozzá szólhat a cikkekhez és letöltheti a korábbi lapszámokat.
- Szerző csoport egyfontos joggal bővíti az előzőeket Ők küldik be a cikkeket és azokat később módosíthatják és törölhetik.
- Adminisztrátor minden jogkörrel rendelkezik.

9. Összefoglaló

Szakedolgozatom célkitűzése a webes alkalmazásfejlesztés témakörén belül a tartalomkezelő rendszerek bemutatása egy konkrét példán keresztül. Egy felkérés kapcsán merült fel www.45perc.hu weblap elkészítése iránti igény, melynek kapcsán bemutathatom a Drupal-t mint a webes alkalmazásfejlesztés egy lehetőségét.

A Drupal egy nagyon könnyen kezelhető, már önmagában is, és a beépített modulok, és sminkek segítségével nagyon változatossá tehető tartalomkezelő rendszer. Az interneten a közösségi területről letölthető modulok segítségével pedig számtalan területen alkalmazhatóvá teszi a rendszert, lehet akár vállalkozás portálja vagy magán, illetve közösségi célokat szolgáló weblap.

A teljesen különválasztott adminisztrációs felület nem csak nagyon jó és áttekinthető, hanem egyben szép és modern is, amely sok felhasználó szemében fontos lehet a mindennapi alkalmazás során. Mára már nagyon sokan szeretnek saját weblapot birtokolni, de ehhez viszonylag nagy jártasságra és programok sokaságára lehet szükség egy a CMS rendszer nélkül.

Figyelembe véve azt a tényt, hogy a Drupal tartalomkezelőhöz ingyen juthatunk hozzá, és számtalan magyar felhasználója, fejlesztője segítségével egy folyamatosan fejlődő rendszert kapunk, nem kétséges, hogy a jövőben nagyon sok portál, weboldal fog ilyen tartalomkezelővel működni. Ezért dolgoznak a fejlesztők is, mert ha többen használják, akkor többen is fejlesztik. Ez végül mindenki számára jól jön a fejlesztőnek és a felhasználónak egyaránt -, hiszen a fejlődés csak úgy eredményes ha ezt sokan akarják.

A Drupal az talán az egyik legjobb a ma fellelhető, a nyílt forráskódú tartalomkezelő rendszerek körében és az egyik legkönnyebben kezelhető is, így általam a legkedveltebbé vált.

10.Felhasznált irodalom

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Drupal>

<http://drupal.hu/>

<http://drupal.org/>

<http://tanarurkerem.hu/>

<http://www.opensourcecms.com>

PHP Haladóknak - Fekete Könyv (Peter Moulding) Perfact-Pro Kft. 2002.

Webes tartalomkezelő rendszerek jegyzet Nagy Gusztáv 2007.